

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 645/2024-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) a sudcov Petra Molnára a Petra Straku v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **KRAPS, s. r. o.**, SNP 900/13, Ilava, IČO 43 862 489, zastúpenej LEGAL POINT s.r.o., Nemocničná 979, Považská Bystrica, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B2-50C/45/2021 takto

rozhodol:

- Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B2-50C/45/2021 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Mestskému súdu Bratislava IV **prikazuje** v konaní vedenom pod sp. zn. B2-50C/45/2021 konať bez zbytočných prietáhov.
- Sťažovateľke **priznáva** finančné zadostučinenie **300 eur**, ktoré jej **je povinný** zaplatiť Mestský súd Bratislava IV do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Sťažovateľke **priznáva** náhradu trov právneho zastúpenia v sume **682,25 eur**, ktorú **je** Mestský súd Bratislava IV **povinný** zaplatiť právnemu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

- Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 20. novembra 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov

podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom mestského súdu v napadnutom konaní. Sťažovateľka žiada, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov, a tiež žiada priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 300 eur a náhrady trov konania.

2. Uznesením č. k. II. ÚS 645/2024-11 z 11. decembra 2024 ústavný súd prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Z ústavnej sťažnosti a vyžiadaného spisu mestského súdu vyplýva, že 9. apríla 2021 sťažovateľka v právnej pozícii žalobcu iniciovala súdne konanie podaním návrhu na vydanie platobného rozkazu na Okresnom súde Banská Bystrica, v zmysle ktorého sa domáhala zaplata sumy 10 087,40 eur s príslušenstvom z titulu bezdôvodného obohatenia za užívanie pozemkov sťažovateľky, na ktorých je umiestnené cestné teleso, proti žalovanej Slovenskej republike konajúcej prostredníctvom Slovenskej správy ciest. Dňa 26. apríla 2021 Okresný súd Banská Bystrica vydal platobný rozkaz, proti ktorému podala žalovaná odpor. Dňa 26. mája 2021 sa sťažovateľka na základe výzvy súdu vyjadrila k odporu žalovanej doručenému jej 24. mája 2021 a navrhla pokračovať v konaní na súde príslušnom na prejednanie veci podľa Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Dňa 31. mája 2021 bolo sťažovateľke doručené upovedomenie, v zmysle ktorého bola vec postúpená Okresnému súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“). Výzvou zo 6. augusta 2021 vyzval okresný súd žalovanú na vyjadrenie k vyjadreniu sťažovateľky. Žalovaná sa vyjadrila podaním doručeným okresnému súdu 26. augusta 2021. Výzvou zo 4. októbra 2021 bola sťažovateľka vyzvaná na vyjadrenie sa k stanovisku žalovanej, ku ktorému sa sťažovateľka vyjadrila svojím podaním 18. novembra 2021. Následne okresný súd preposlal toto vyjadrenie žalovanej a výzvou zo 17. februára 2022 ju vyzval na zaujatie stanoviska. Dňa 17. marca 2022 okresný súd nariadil termín pojednávania na 18. november 2022, ktoré však bolo následne 8. novembra 2022 zrušené z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne. Ďalší termín pojednávania bol nariadený 15. mája 2023 na 6. október 2023. Dňa 14. septembra 2023 doručila mestskému súdu svoje stanovisko žalovaná. Dňa 27. septembra 2023 mestský súd sťažovateľke oznámil zrušenie nariadeného termínu pojednávania z dôvodu školenia. Mestský súd 8. októbra 2024 sťažovateľke doručil podanie žalovaného z 8. septembra 2023 na vedomie. Dňa 23. decembra 2024 mestský súd nariadil termín pojednávania na 20. február 2025.

II.

Argumentácia sťažovateľky a vyjadrenie mestského súdu

4. Proti postupu mestského súdu v napadnutom konaní podala sťažovateľka túto ústavnú sťažnosť, ktorej podstatou je tvrdenie, že došlo k porušeniu jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom mestského súdu v napadnutom konaní, ktorého nečinnosť a neefektivita sú príčinou vzniku zbytočných prietáhov. V konkrétnostiach uviedla:

a) Okrem nečinnosti a neefektívneho postupu mestského súdu v napadnutom konaní, ktorý sťažovateľka vidí v tom, že jej mestský súd až po viac ako roku doručil podanie protistrany, je podľa názoru sťažovateľky už len samotnú skutočnosť, že napadnuté konanie sa vedie viac ako tri roky (od postúpenia veci okresnému súdu 3 roky a 6 mesiacov, pozn.), pričom v ňom nebolo uskutočnené ani jedno súdne pojednávanie, možno považovať „za katastrofálnu aplikáciu ústavných zásad na prejednanie veci bez prietahov a v primeranej lehote“. Absencia úkonov súdu a konečného rozhodnutia vo veci spôsobuje, že stav právnej neistoty sťažovateľky pretrváva.

b) Sťažovateľka je toho názoru, že prerokúvaná vec nie je právne ani fakticky taká zložitá, aby o nej súd nemohol konať a rozhodnúť v primeranej dobe. Súdne spory tohto typu sú v súdnej praxi bežné a z hľadiska skutkovej zložitosti prejednávanej veci možno s prihliadnutím na konkrétne okolnosti konštatovať, že vec nepatrí medzi skutkovo zložité prípady. Sťažovateľka svojím správaním nezapríčiniła prietahy v konaní, keďže na každú výzvu súdu reagovala v stanovenej lehote. Zároveň prejavila snahu o urýchlenie sporu formou urgencie adresovanej súdu, čo však nemalo požadovaný efekt.

5. Mestský súd k ústavnej sťažnosti uviedol, že objektívne nebolo v možnostiach zákonnej sudkyne, ktorá sa stala sudkyňou tunajšieho súdu 27. februára 2024 a zákonnou sudkyňou v uvedenej veci 5. marca 2024, aby v tejto veci zabezpečila plynulé konanie a rozhodovanie, keďže za čas jej pôsobenia v funkcii sa oboznámila so stavom súdneho oddelenia (na vybavenie jej bolo pridelených viac ako 420 vecí) a prioritizovala veci, ktoré neznesú odklad. Predsedníčka mestského súdu ďalej vyjadrila názor, že prekážky na strane súdu mohli vzniknúť v súvislosti s tzv. covidovou pandémiou a realizáciou sťahovania v rámci tzv. súdnej reformy v období od apríla do septembra 2023, a to konkrétne z dôvodu balenia spisov, prípravy a realizácie sťahovania a následného vybal'ovania spisov. Rovnako poukázala na to, že vzniknutá situácia nastala už v predchádzajúcom období a jej vyriešení nepomohla ani tzv. súdna reforma, na základe ktorej boli existujúce spisy prerozdelené medzi nedostatočný počet sudcov a zamestnancov súdu, pričom aj napriek maximálnej snahe celého súdneho aparátu nie je reálne možné vybaviť všetky reštančné spisy naraz, resp. v lehote, ktorá by nezasiahla do práva na spravodlivý proces účastníkov. Vzhľadom na uvedené síce považuje ústavnú sťažnosť za dôvodnú, avšak je toho názoru, že jej samotné prejednanie a konštatovanie jej dôvodnosti je v danom prípade dostatočné.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

6. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože s ohľadom na predmet konania a po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou a stanoviskom mestského súdu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

7. Podstatu ústavnej sťažnosti sťažovateľky tvorí námietka, že v dôsledku nečinnosti a neefektívneho postupu mestského súdu v napadnutom konaní v ňom došlo k vzniku zbytočných prietahov, čo odôvodňuje vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

8. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, ktoré je garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. IV. ÚS 302/2020, III. ÚS 233/2022, II. ÚS 439/2023).

9. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čl. 38 ods. 2 listiny) a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou spravidla zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú (i) právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, (ii) správanie účastníka súdneho konania a (iii) postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa. Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľky.

10. Pokiaľ ide o posúdenie kritéria právnej a skutkovej zložitosti prejednávanej veci, ústavný súd konštatuje, že spory, ktorých predmetom je nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia, patria medzi bežnú rozhodovaciu agendu všeobecných súdov. Vychádzajúc z predloženého spisového materiálu, ústavný súd nezistil ani žiadne také okolnosti, na základe ktorých by bolo možné napadnuté konanie posúdiť ako zložitú po skutkovej stránke. V súvislosti s týmto kritériom tak nie je možné mestský súd zbaviť jeho zodpovednosti za priebeh napadnutého konania a s tým súvisiaci vznik priet'ahov.

11. Ústavný súd posudzuje pri ústavných sťažnostiach na priet'ahy v konaní aj význam konania pre sťažovateľa. Z hľadiska judikatúry ústavného súdu, resp. ESLP nejde o konanie, pri ktorom je daná požiadavka na zvýšenú rýchlosť konania.

12. Pri hodnotení ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v namietanom konaní, ústavný súd nezistil takú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v predmetnom konaní k zbytočným priet'ahom. Sťažovateľke možno vytknúť, že na zbytočné priet'ahy neupozornila predsedu okresného súdu, resp. mestského súdu sťažnosťou pre nečinnosť (§ 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov), ktorá mala potenciál odstrániť zbytočné priet'ahy v konaní dohľadom predsedu súdu nad plynulosťou konania.

13. Napokon ústavný súd hodnotil postup mestského súdu. V tejto súvislosti ústavný pripomína, že vzhľadom na nadobudnutie účinnosti tzv. novej súdnej mapy v intenciách zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v platnom znení za prípadné priet'ahy v konaní, ktoré vznikli počas konania pred okresným súdom, t. j. pred zriadením mestského súdu, už zodpovedá mestský súd ako orgán verejnej moci, na ktorý prešiel od 1. júna 2023 výkon súdnictva vo veci sťažovateľky. Z obsahu spisu predloženého mestským súdom v tejto veci vyplýva, že konanie začalo podaním návrhu na vydanie platobného rozkazu doručeného Okresnému súdu Banská Bystrica 9. apríla 2021 a spis bol mestskému súdu (vtedy okresnému súdu) postúpený 31. mája 2021. Mestský súd následne vykonával takmer výhradne administratívne úkony v súvislosti s doručovaním vzájomných vyjadrení sporových strán. V priebehu napadnutého konania síce nariadil dva termíny pojednávania, z ktorých sa však ani jedno neuskutočnilo, a to z dôvodu ich zrušenia, či už pre práceneschopnosť

zákonnej sudkyne, alebo pre školenie. Konanie tak trvá do dňa podania ústavnej sťažnosti sťažovateľky približne 3 roky a 7 mesiacov nielenže bez prijatia meritórneho rozhodnutia, ale bez vykonania čo i len jedného pojednávania, na ktorom by došlo k prerokovaniu veci. Žiaden relevantný procesný úkon mestský súd nevykonal po dobu približne 2 rokov a 9 mesiacov od 17. februára 2022, keď okresný súd preposlal vyjadrenie sťažovateľky žalovanej a vyzval ju na zaujatie stanoviska, až do podania ústavnej sťažnosti. Z prehľadu vykonaných procesných úkonov mestského súdu je zjavné, že doterajší procesný postup mestského súdu v napadnutom konaní nesmeroval k rozhodnutiu o podanej žalobe a nastoleniu právnej istoty sťažovateľky.

14. K argumentácii mestského súdu v súvislosti s možným vplyvom objektívnych skutočností – pandémie ochorenia COVID-19 a realizácie sťahovania v rámci tzv. súdnej reformy na plynulosť súdnych konaní v okolnostiach danej veci musí ústavný súd zdôrazniť, že mestský súd aj mimo uvedených období (vo vymedzenom rozsahu v rokoch 2020 a 2021, ako aj v období od apríla do septembra 2023, pozn.) mal dostatočný časový priestor na to, aby vykonal, či už pojednávania, alebo aj na samotné rozhodnutie sporu v merite veci. Čiže ani uvedená objektívnymi okolnosťami spôsobená prekážka nie je spôsobilá mestský súd zbaviť zodpovednosti za jeho nečinnosť.

15. Pokiaľ ide o obranu mestského súdu, že jeho postup v recentnom období bol ovplyvnený enormnou zaťaženosťou zákonnej sudkyne, resp. tzv. súdnou reformou, ktorej následkom boli existujúce spisy prerozdelené medzi nedostatočný počet sudcov a zamestnancov súdu, ústavný súd vníma predmetné tvrdenie mestského súdu ako objektívne, na strane druhej zároveň zotrúva na svojej ustálenej judikatúre, v zmysle ktorej systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti nemožno pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania a mieru ochrany ich základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy oslabiť poukázaním na dlhodobo obmedzené personálne kapacity príslušných súdov. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a ústavnej sťažnosti nie je pomenovanie príčin prietáhov v konaní alebo dospieť k záveru, či príčiny majú objektívny alebo subjektívny charakter. Dôležité je rozhodnúť o tom, či k týmto prietahom v konaní došlo a odstrániť právny stav neistoty sťažovateľa (porov. I. ÚS 342/2023).

16. Po preskúmaní obsahu spisu mestského súdu ústavný súd konštatuje, že postup mestského súdu v napadnutom konaní je poznačený zbytočnými prietahmi, ktoré boli spôsobené nečinnosťou mestského súdu. Z uvedených dôvodov ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a jej práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom mestského súdu v napadnutom konaní (bod 1 výroku nálezu).

17. Keďže napadnuté konanie nie je právoplatne skončené, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal mestskému súdu konať bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku nálezu).

IV.

Primerané finančné zadosťučinenie

18. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti žiada priznať finančné zadosťučinenie v sume 300 eur, ktoré odôvodnila pretrvávajúcim stavom právnej neistoty spôsobenej postupom mestského súdu v napadnutom konaní.

19. Ústavný súd uvádza, že konanie pred ústavným súdom z dôvodu namietaného porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov plní nielen preventívnu funkciu, ale tiež funkciu satisfakčnú, resp. kompenzačnú (náhradu nemajetkovej ujmy). V súlade s judikatúrou ústavného súdu je cieľom finančného zadost'učinenia dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

20. Pri určení primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESĽP, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

21. Ústavný súd vzhľadom na okolnosti tejto veci považoval za potrebné priznať sťažovateľke finančné zadost'učinenie, pričom pri svojom rozhodovaní vzal do úvahy všetky okolnosti danej veci, predovšetkým vznik zbytočných prietahov v konaní spôsobených nečinnosťou mestského súdu, predmet konania, teda to, čo bolo v konaní v hre, resp. v stávke pre sťažovateľku, ako aj správanie sťažovateľky. Po zohľadnení týchto okolností, majú na pamäti to, že cieľom priznania primeraného finančného zadost'učinenia je len zmiernenie ujmy pociťovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, považoval ústavný súd priznanie sťažovateľkou požadovanej sumy 300 eur za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku nálezu). Prihliadol na fakt, že deklarácia porušenia základných práv, príkaz konať, ako aj náhrada trov konania implicitne zahrňujú aj satisfakčný prvok.

V.

Trovy konania

22. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 682,25 eur (bod 4 výroku nálezu) .

23. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [ďalej len „vyhláška“; § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2024 je vo výške 270,54 eur a hodnota režijného paušálu je vo výške 13,73 eur. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby (príprava a prevzatie zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu). Ústavný súd vypočítanú náhradu trov sťažovateľky zvýšil podľa § 18 ods. 3 vyhlášky o daň z pridanej hodnoty, pretože právny zástupca sťažovateľky je platiteľom tejto nepriamej dane. Pri určení výšky jej sadzby postupoval podľa § 27 ods. 5 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o DPH“), v zmysle ktorého sa pri zmene sadzby dane použije pri každom vzniku daňovej povinnosti sadzba dane platná v deň vzniku daňovej povinnosti. Keďže daňová povinnosť právnomu zástupcovi sťažovateľky vznikla dňom dodania služby (§ 19 ods. 2 zákona o DPH), pri úkonoch právnej služby realizovaných

a vyúčtovaných do 31. decembra 2024 použil ústavný súd sadzbu dane z pridanej hodnoty vo výške 20 %. Výsledná suma náhrady trov právneho zastúpenia predstavuje sumu 682,25 eur.

24. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. januára 2025

Euboš Szigeti
predseda senátu